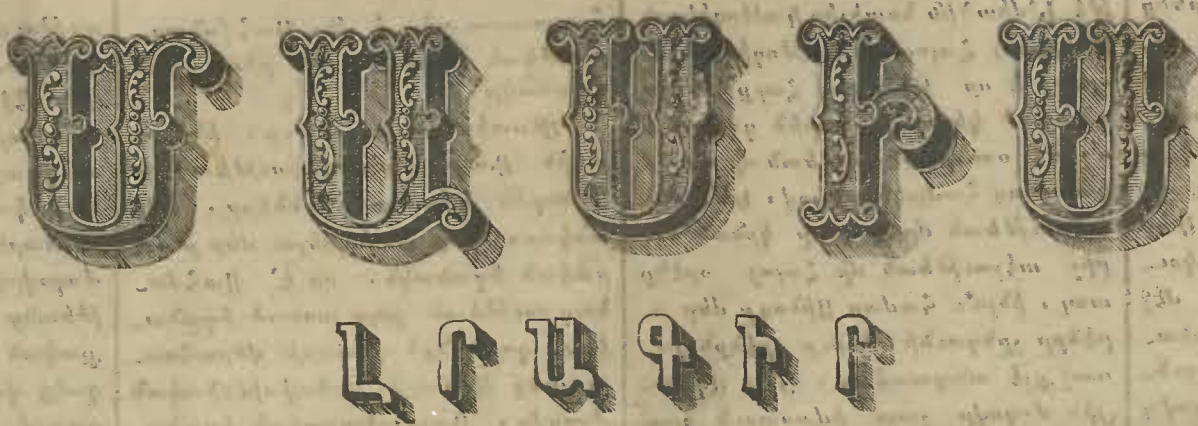

40 ФЕВР

ՔՐԴ ԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՀԱՅ ԼՈՒՐԵՐ

Ձեթինեէն Բրակայի Նարոն
նի Լիսթի Լրագրին ուղղեալ հեռագրի
դիր վը կը ծանուցանէ թէ, Գարեգին
առաջի եւմովական գործոց նախագահ
արարն, 3 միլիոն ռուպլիի փոխառութեան
մը վը կը կնքելու մտքը բանակցող
Թինն սկսեալ է Բեդրապուրիկի դըրձ
մատեարց հետ, և թէ պատերազմ

զիտի և խալիւնէ Գարուի միջև և Սաւթիւ քաղաքացեալութեան հփոխանակուած զանազան պաշտօնագրոց վրայ, այս գծին շինութիւն ընդունուեր է, և թրամվայի ընթացութեան կարծիքն հարցուելով խնդրոյն վրայ, ընկերութիւնն ինքնամանրե և թէ՛ ռոյնաճառար

Փիլիպէէն մայրաքաղաքս ե-
նամակեր կը ծանուցանեն թէ
մահմէտականք, որք չեն ուզեր ս-
րազերի Ալեքոյ փաշայի պաշտ-
կերանորոգման համար վեհ. Ս-
թանին մատուցուելիս ինքուրազ-
նեքրին իշխանութեանց կողմէ Կ-
յ վարմանց կ'ենթարկուին. Գիւղի
գիւղապետն համարձակեր է
չել իսկ խարազանի հարուստ
ուսլ այն իւսպ՝ գիւղացուց, ո-
չն ուզեր կնքել այդ պատմութե-
ան վրինչե որ հակառակն ա-
ջուցուի, չենք ուզեր հաւատաշ-
արդոյնեքունչ. Սակալին ստորջ-
այգպիւնի խնդրազօրը մը կը յ-
բերի Արեւելեանն Բուսնիի մէջ
զատական ազգային կուտակ-
թեան ձեռասմբէ կրնայ լինել որ
Եւստիքի թիւնն արեւելեանն

Դահլիճէն կը գնն առ
նիւզ. — Խորհուրի հետ հե-
րական հաղորդակցութիւնը
ընդհատուած են: Սէնապը
քը, զոնքմէ յարձակուի կ'
գտնուէն: Եւրոպայի միջ-
բեր կան Սէնապըր եւ Խոր-
միջի:

«Այսպէս, ձեզ համար
սուր կայ և ձեռնէ ոչ մին
վրայ պիտի մնայ, եթէ իսկ
լինի»։

(Ստորագրեալ քսան և մէ
դերոս հէլսերէն)։

Ե. Տաղաւարեան էֆէնդ
լրագրոյ մէջ հրատարակած
լրագործական յօդուածներ
նոյն է մեր ընթերցողաց, վր
բաստիւս կ'ուզուրք տեսլոյ
գալին վարժարանաց ընդհ
չովեան պաշտօնով : Թէեւ
ընկերութիւնը կարեւոր ա
նով պաշտօն մ'առաջարկած
րեն, ուսկայն Տաղաւարեան
տի նախամեծար է մտրելոյ
ծառայել, քան թէ օտ
ոմէնսկիւրաքս ընդունած է
յին պաշտօնը, բողոքաւար
կաւ ամսագրովք մը : Կը
թէ Սերապիւսիքը արեւայե
տաւարգին ծառայութիւնն
նահատելով, էթէ ոչ պիտ
արագալայն մէջ կը գտն
նորդէս կը յաւանք թէ Տա
նին էֆ. իւր գրողացն մե
մանէն կը գտնէ շարուն
երկրագործական դասերն
կաւ յօդուածներ, որք ե
կարծուող կը հարգուի : Եւ

ՀԵՐԱԳԵՐ

[illegible]

Զ. Կլասաթոն խոչափողի հ
կը նեղուի : Տէյլի՝ Նիւզ կը կա
խորհրդարանն ի մօտոյ պլատի լ

ԳԱՐՄԱՆ ՋՂԱՅԻՆ ՀԻԻԱՆԴՈ

Տօթե՛ք որ Միեման Էֆենտի-
բառ առաջինն կը շարունակե-
մամ 8 հն 40 ք, Կ. Պոլսի Կ
դիմաց, Քիւսիւքիսն եղբայ-
րանը, իմաց դիմող հիւանդներ
նկը, մասնաւորապէս ԶԱՅԷ
ՆԱՆԴՈՒԹԻՍԷԱՆՑ հնկապալ ազ-
րակի օրերն ալ մինչեւ. կէ-
տան մէջ, Պէտէկիձա, ԵՆԷՐ
Իօսէփ-ճառարէն թիւ 48:

ԱԶԳԱՅԻՆ
ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ազգային կեդրոնական վարչութեան կրօնական ճիւղը վերաբացա-
մեցաւ։ Կեդրոնային կրօնական ժողովոյ կազմութիւնն անդուշտ լուսա-
գործն է իւր նախորդին կազմութե-
նէն։ Նոր ժողովոյն մէջ՝ յայտնա-
պէս աւելին արժանիք, աւելին փոր-
ձառուութիւն և աւելի գործունէու-
թեան ոգի կայ։ Մեր պարծանքն ու
նուրբն շնորհաւորել կրօնական ժո-
ղովոյ նորենտրոյ անդամաց պաշտօ-
նին, և մաղթել որ արդեաւմբց ցոյց
տան այդ գովելի յատկութիւնները
Մեր ուրիշ տեսութեամբ մ'ալ գոհ-
ենք, որովհետեւ նոր կրօնական ժո-
ղով կազմուածն է ճիշդ այն տե-
սութեան համաձայն, որը յայտնա-
նուած էին այս յունուար ամիս
լրագրոյ Տարեկան յօդուածոց շար-
քին մէջ, եկեղեցական համալու-
մար ժողովոյն և կրօնական ժողովոյ
փոխարարձ կապովութեան վերաբեր-
մամբ։ Այդ յօդուածոց մէջ երկա-
թօրէն քննուած էր երկու տարի ա-
ռաջ Ազգ. երեսփոխանական ժողո-
վոյ և Համագումար ժողովոյ միջև
մտազած վեճը կրօնական ժողովոյ
կազմութեան եղանակի մասին, և
կարգ մը նկատողութիւններ մէ-
քերելով, սա եղբայացութիւնն
հանուած էր լծ կրօնական ժողո-
վին մէջ երեք եպիսկոպոսունք կըր-
նան գտնուիլ, և պէտք է որ զըս-
նուին ըստ եկեղեցական օրինա-
բաց լծ Առաջնորդներն իրենց
գաւառական Ապշտոններէն պէտ-
չէ արգելել կրօնական ժողովոյ ան-
դամ՝ կարգելով դանօնք։ Առաջի-
կետը գոհացում մ'էր Համագում-
արին համար, երկրորդն ալ՝ Ե-
րեսփոխանութեան համար, բայց
երկու առաջարկութիւնք եւս ար-
դար էին և օրինաւոր։ Համագում-
արն այս անգամ՝ եւս պիտեց
գաւառական Առաջնորդք կրօնա-
կան ժողովոյ անդամ՝ կրնան լինել
և մի կողմէն իւր ցանկին մէջ Ա-
ռաջնորդաց անուններն դնելով մի-
կողմէն Տեղեկագրով մը, զոր հրա-
տարակեց Մ-իւն, իւր տեսութիւնն
նեղը ներկայեց Ազգ. ժողովոյն։ Ե-
րեսփոխանութիւնն յետաձգեց ըս-
կըզդրութիւնը ինքորոյն քննութիւնը
բայց գործնականօրէն ցոյց տուա-
ծէ ճշդիւ Մ-իւնին պէս կ'ըսեղու-
նէր ինքերն։ Եւ յիշակալ, Ազգ.
ժողովն ոչ-Առաջնորդք երեք եպի-
սկոպոսներն անդամ՝ ընտրեց կրօնա-
կան ժողովոյ, և Առաջնորդներն
շինարելով, հաստատեց այի սկզբն-
բունք լծէ՝ «Գաւառական վարչու-
թեան շահերը կեդրոնական վար-
չութեան շահուց զոհել ներելի չէ,
թէ այս պահուս ի. Պոլսոյ մէջ կ'
գտնուին Առաջնորդներն, որք զուց-
բնա չպիտի վերադառնան իրեն-
ցիճաններն և եթէ այդպիսիք երե-
քն ունենան, որք իրենց իրաւունքն

ժողովրդի անդամ ընտրուեցին, իրենց վիճակներն իրօք աւելի չպիտի վերահասուեցին, — զայս ամենքն ալ գիտնե՞ր։ Բայց մեզ համար կարեւորն էր հաստատել սկզբունքի կէտ մը, և ո՛չ թէ օգուտ քաղել դիպուածական պարագայէ մը։ Մեք դիտել տուած էինք թէ մեր կուսակցուն եկեղեցական ղեաւուն մկ՛ միտում մը կը տեսնուի չհեռանալու վտայտի գեղազուարճ արտաբանքէն, և թէ զիրար կրօն, ժողովոյ անդամ ընտրել տալու համար փոխադարձաբար աշխատելով, այդպէսիք կրնան զանց անել գաւառներէն, ուր մեծագոյն պէտք մը կայ իրենց ներկայութեան։ Եթէ, հակառակ այս դիտողութեան, իրեւափոխանական ժողովն ընտրէ՛ր՝ օրինակի համար, Ալեքսիճեան և Եղչինիկ եպիսկոպոսներն, որք թէ և Առաջնորդական պաշտօնն ունին, բայց անպայման կերպիւ է. Պոլսի կը մըլենք քաղաքական պատճառներով, կ'ընդգրկուին թէ Մոյշ և Արապիկիւրի վիճակներն աւելի չպիտի զնասուեն։ Բայց այդ իրողութիւն օրինակ մը պիտի լինէր անպաշտօն համարանիւտիւր իրօք՝ ժողովոյ անդամ ընտրելու համար հրօշձ պաշտօնն ունեցող Առաջնորդներն ալ։ Աղգային ժողովը չգործէ՞ր այսպիսի սխալ և մեր պարտքն է ո՛չ միայն հրօշձ ժողովը քննադատելու այն լաւ տալերեաց համար զորս կը պարունակէ ալ և Աղգային ժողովն, այն ողջ մտածեան համար, որով կատարելով ստորութեան այդ կարեւոր ճիւղերն տրտուութիւնը։

Մինչդեռ Ամենայն Հայոց եպիսկոպոսին ընտրութեան օրերը կը մտեանս, ընտրական եղանակի մասին զգուշաբար լռելիք տակաւին չեն լերցած։ Ռուս կառավարութիւնն անշուշտ անկէ ներշնչեալ՝ Էմիլիանովի Սիւրբանովի իւր պահանջները եպիսկոպոսին ընտրութիւնն այս անգամ Պալատիեանայ տրամադրութեանց համաձայն կատարուի։ Այլ կը նշանակէ թէ ընտրութիւնը եղբորս Ազգային Ժողովուն՝ ձեռնարկ կատարողին ալ թուրքիոյ վիճակներն ուղղակի երկերկրու պատգամաւորութիւն, վստահեցնող զգոյշութիւն, որ իրենց Պալատիեանայ յարգելու համար, մեր Սահմանադրութիւնն ոտնակոխ ընենք։ Բայց երկուքն ալ այդպիսի սրամիտ են որ զիստէն թէ այսպիսի գերմարդկային զոհողութիւն մը թուրքիոյ Հայոցմէն չկրնար պահանջուիլ։ Թիտոն տարիներէ հետո՛ւ որ Պալատիեանայ հաստատութիւնն թուրքիոյ Հայոց՝ այդ կանոնադրութեան յետնադրութեան համաձայնեցած Ամենայն Հայոց եպիսկոպոսին ընտրելու եղանակի մասին, և պատճառ չկալուած կամ վախճալու թէ այսուհետեւ այդտեղ համաձայնեցած և հետեւեալ իրենց հարկաւորութեան համար իրենց իրաւունքները չեն կորստաւորեալ։

Թէ՛ իշխմանին նստելիք կաթողիկոսն
 Թուրքերէլ շայդ ալ կաթողիկոսն է,
 պէտքն է որ Թուրքերէլ չայք իրենց
 կերացած կերպով ընտրեն զայն, և
 ո՛չ Թէ օտար տնրութեան մը դրած
 կանոնաց համակերպելով և Եթէ մէկ
 տէրութեան մը չայքրը կրնան ու-
 թիւ տէրութեան մը լիլոյց օրէնք
 տալ, ինչո՞ւ համար Սինդղը մեր օ-
 րէնքը չընդունի, և իւր օրէնքն յա-
 ռալ քէ անպատճառ ։ Մեր Աղլա-
 յիւ ժողովը շատ իմաստուն որդ-
 յուն մը առած է մը մերժելով ընտ-
 րական ծրագիր մը, որ անգոր-
 ժագրելի էր առանց իրատեսութեան
 և մասնակցութեան Սուսօրիո շայդ,
 Աղլալի ժողովը խորհցեալ Թէ իւր
 ճեռնհատութենէ վեր էր օրէնք տալ
 Սուսօրիո շայդ ։ Կամայպէս Աղլա-
 յիւ ժողովը և այն ժողովորդը, որոյ
 ներկայացուցիչն է նա, որ և է պար-
 տակա՛նութեան ներքեւ չեն ուրիշ
 կերպ և մը շայդ օրէնքին համակեր-
 պելուն Բայց վերջապէս եթէ մօրօ-
 նակութիւն կ'ուզուի, և եթէ պէտք
 է որ ամեն երկրներն եւ շայդ մի և
 նոյն դուրսթեամբ ընտրեն Ամենայն
 շայդ կաթողիկոսը, բանադու-
 թիւնն և արդարութիւնը կը պա-
 հանջնի որ փոքրամասնութիւնն
 հետեւի մեծամասնութեան օրինա-
 կին, քան թէ մեծամասնութիւնը
 տեղի տայ փոքրամասնութեան իշ-
 խանութեան առկա ։

Բայց այս ինքզին քառորդ դարե
մը հետե՛ փակուած է մեզ համար
Մեր քառորդ դարե մ'ի վեր ու
շինք օրէնք մը, որ հաստատեալ է
բոլոր թուրքիոյ Հայոց թե՛ աշ-
խարհական և թե՛ եկեղեցական
դատուց համախոհութեամբ, և
մեր էկեղեցեւոյ սպգըսնց և մե, ժո-
ղովրդեան իրանաց վրայ հիւ-
նուած՝ էյմիածնի կաթողիկոսն հիւ-
գովին ընտրելու լաւագոյն եղանա-
կը կ'ընծանէ մեզ, էկեղեցեւոյն
Համագումար ժողովուն և բոլոր
դատական Առաջնորդաց մասնա-
ցութեամբն, թուրքիոյ Հայոց էկե-
ղեցական դասը կը մասնակցի կա-
թողիկոսական ընտրութեան, պատ-
րաստելով՝ ընտրելեաց կախեալ-
ցանկ մը, որոյ մէջէն Ազգային
Ժողովն, որ թեւակապուորին է
թուրքիոյ Հայոց թե՛ աշխարհա-
ն է թե՛ էկեղեցական դատաւոյն
կ'ընտրէ և կը հռչակէ զայն անուան
զոր թուրքիոյ Հայոց կաթողիկոս
կ'ուզեն տեսնել։ Մեր այս օրոքը
մեռեալ տառ մը չէ մնացած, կե-
դարե ի վեր Պապմէհիան չգործա-
դրուած թողէյիսորոյ այսօր իսկ չմե-
նացեալ զորոք ազգը զայն, որով
հետեւ Սահմանադրութեան հաս-
տատումէն ի վեր մեր մէջ կ'առար-
ուած կաթողիկոսական միակ ընտ-
րութիւնը կ'առմանագրութեան հա-
մաձայն Սահմանադրուած է իրու կա-
ռավարութիւնն ալ յայնժամ որ
մէջ և առարկութիւն յարուցած
չլինելով, մենք իրաւունք ունինք
խորհելու թէ գործնականապէս ա-

Հաստատուած է մեր Սահմանադրութեան ցոյց տուած ընտրական եղանակը :

Ուստի, մեր կարծեօք, ինչ որ լինին Ռուս կառավարութեան և Սինոդին դիտողութիւնները, մեք անկարող ենք փոփոխելու մեր ընտրական եղանակն, որ է՝ Սահմանադրութեան ցոյց տուած եղանակն, զոր անցեալ տարի մերահաստատեց Ազգային Երեսփոխանական ժողովը : Բայց ընտրական եղանակն կենցառ, Ռուսիոյ կառավարութեան ու Սինոդին կողմէ դիտողութիւնք կը լինին երկրորդ կէտի մը վրայ եւս, որ է՝ քուէներու թիւը : Մեր կը հաշուենք 63 Վիճակ և հետեւագէտ 130 քուէ, ի միասին աւելորդ Արքեամարայ և Սոյդ Վիճակներն ալ : Սինոդը, կամ որ նոյն է ուսս կառավարութիւնը շուրս կը թողուն Արքեամարայ և Սոյդ Վիճակներն, և միայն 43 Վիճակ կը ճանչնան, և որովհետեւ կարսթիտրքոյ իշխանութեան ներքեւ չէ ալ եւս, իսկպպէս 44 Վիճակ (Թէւեւ Կարս մեր ձեռքէն կ'աժէ, բայց հանգուցեալ կաթողիկոսը Պրիճնիկի վրայ եպիսկոպոս որ ձեռնադրած լինելով, նոր Վիճակ մ'ունենիք ի Պրիճնիկ, որ կը փոխարինէ Կարսի կորուսած :) Բայց պէտք է գիտնալ թէ թուրքոյ Հայք ամենեւեմ չեն կրնար ընդունիլ որ Ռմենայն Հայոց Կաթողիկոսն ընտրուի առանց Արքեամարայ և կիլիկիոյ Վիճակք ասանակցութեան : Ի՞նչպէս կրնայ ընդհանրական կաթողիկոս լինել եկեղեցական ալ, որ կ'ընտրուի յայտնի անմասնակցութեամբ այնպիսի կարեւոր կեդրոններու, որպէս ին Արքեամար և Սինոսահմանադրական սղորունք մը լինելու գառ, Եկեղեցական և Ազգային միութեան խնդր մ'է այս սեղանամար : Ելաոյնի բան է որ թուրքոյ Հայք չեն կրնար զիջանիլ Սինոդին այս պահանջման ալ : Կիլիկիոյ ըմբոստ կաթողիկոսին ձեռնապահութեան տպաւորութիւնը խնդրոյն հանգամանքը չի փոխեր բնաւ : Պարսկայից բերմամբ տեղի ունեցած բաւցառիկ ձեռնապահութիւն մը նոյն չէ օրինական զրկման մը հետ, որպէս կ'ուզէ Սինոդը : Մեր օրինքը չենո հետքառ արեւել Սոս և Սոսի մարայ կաթողիկոսներն ընդհանրական կաթողիկոսին ընտրութեան մասնաակցելէ : Այս և կարեւոր կէտն որոյ վրայ, ինչպէս նաեւ ընտրական եղանակին վրայ, այնքով մեր նախնիքներ պարտքն է և տարակոյն չունինք թէ Կաթողիկոսական Բանձնաժողովը լիապէս և արժանապէս կը կատարէ այդ պարտքը :

ՊԱՏՈՒՆԷԼԻ ՀՈՒՆՎԷԼԻ ԱՌՈՒՆՆԵՐ
ՆՈՐ ՀՆՈՒՆԵՐԸ

— 0 —

... խմբագիր Տէր.

Ձեր Մասին լրագրող թիւ 3393
և ներկայ տարւոյս յունվ. 26 ամ

ստիժումով հրատարակելով «Տիրոջը գործին» զոհերը վերնագրով նամակին մէջ կարդացնիք՝ միխոնարաց առ Հայս ունեցած անբարի կամքն ու զգացումը՝ նոյնպէս յիշելով, նամակագիրը՝ Պ. Հէրերը և այլ մի-սիւնարներուն ի լուր Ամերիկայի ժողովրդեանն ըլլած ատենախօսու-նէրաց մէջ՝ իրենց զմայելով բողո-քական եղողներուն համար, զպա-շտան վատասմարտեղներն կը նկա-րագրէ։ «Բնապոնեցալ զպաշտները վարի իշու ձաքեր, ստախոսներն ևն՝ նոյնպէս Պ. Հուրիէր Արմէնիա ջօրէնի նախազան՝ տեղացի երեց-ններ կ'անուանե եղբայր իր «Աւանալ» ներք, որք ու արժուին մէջ յարդի համար կը զուանոյ։

Թէև ագիտութեամբ զոհ եղող մեր ազգայինը՝ այս կոշտ խօսքերը յետու դատապարտած են . . . բայց և այնպէս Պ. Միխոնարներն ալ իրենց ինչ տեսակ կըթուլեան տէր ըլլալին կը յայտենն։ վասն զո՞ ո՞չ մարդութիւնը և ոչ քրիս-տոնութիւնը կը ներեն իր անմեղ ալս աստիճան անարգել և անպատ-ուել (Մատթ. ԺԲ. 10)։ Միւս կող-մանէ անոնց յարող մեր տգէտ ագ-լիններուն ալ կը ցախիւր որ իրենց Հայը Հայաստանեայց Ս. եկեղեցւոյ առաջնորդած իրական փրկութեան պողոտայի թողլով՝ յայտնի օտարա-մարդոններուն անթիւմեթեալ խօս-քերուն մէջ փրկութիւն գտնել կը ջանան։ Ստուգիւս ասոնցմէ շատերը ոչ թէ համոզմամբ՝ այլ շահու յու-սով, կամ թէ իրենց ազգային ան-դամոց մէկուն հետ գծաբոլ՝ Հա-յաստանեայց Ս. եկեղեցին հետա-քած են, իբր թէ այս կերպով ի-րենց վրէժը անկէ լուծելու սքանչ-լնի եղանակը ու . . . որ աւարա-րամտութեան նշան է։

Եօխտ անմեղած էի՝ որ յետ այսորիկ, ըստ պահանջման լուսաւոր-եալ դարուն, իսկային մարդ մը որ իր պատիւը պաշտպանելու չափ ինք ջրից կարող է ճանչնալ, Պ. Միխո-նարներենը՝ էշ կամ առանկ կոչուե-լու համար անոնց արտուր մտնելով, յարդի համար զուալու չհրատապար-տուիք . . . կամ թէ ուրիշ պարզա-միտներ նոյն արժուին մէջ մտցու-նելով իրեն ընկեր ըլլալու ջանադրե-լուաւ։

Մինչդեռ մեր ազգայնոց տղէտ մասին՝ այս ատենեան ստրկութեան խոնարհչեմուն կը ցախիւ, յանկառ նմանօրինակ հակառակութենէ վիժ-եալ տխուր դէպք մը մեր հարիւր-ներն վրայ սպառնալով կարդացնի ըԶ. Միւսիւնիոյ Արշալոյս Արարատեան անդրանիկ լրագրոյ թիւ 1268 և և փետր. 17 թուոյն մէջ, որ կը գուժէ։ «Տէր Արարհամ քահանա-յի ծանուցեալ իտեղոյն ծանր կեր-պարան մ'առնելուն և խռովու-թեան վերջնալնն անշուսայի ըլլա-նուն վրայ, որոյնք են բողոքակա-նութեան դիւնը և և այսօր կամ վա-ղը հոս գտնուող պատուիրակներն

[illegible]

ԲԵՐԲՈՂ ՄՄՄՄՄՄ

(403)

፲፱፻፲፱ ዓ.ም. ሆሊኒ በፀ

ԲՆՏԱՆԵԶՈՒՐԿ

Т. В. У. Ы. Ы. Р. Ы. Р. Р. Р.

40.

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԸՆՏԱՆԻՔ

Օղի փռւծացուցինք մե
՛ն Պարոտակ'ն քաղաքիս

ՏՆՔԻՆԻ փութացուցինք մեր ճանախան, վասն իննան-ան-Պաղուպէյն դատ խեղճ գիւղեր միայն ուղւոյն վրայ, ուր դիւլլաբիք տրամադիրք ցոսիպօղարկան պիտոյքէն դուրս առառաւունքն երեւու, ի նպաստ նուազածուհո՞ր նախօրէին չունէին իրենց համար։

Իննէն անգիւ յրանցին եզերքէն գնացինք. Զառարդ յղլալիսն ենք, հեղաքահ չուրն, և ձիււած լատանաւորն յիեցուցինք ինձ այն բաւկ ժամանակն ուր Տիկին Մլրկկանի և Արթիւկայտէն նաւարկած էի լոսնցի մը վրայ Ալեքսով : Գանիլ քանի առաքմ, երբոր յունցն մը ինձ եղբրէն գնացած էինք, հարցուցեր էի ինձ էն գեղեցիկ լատանաւոր մը, որ իւր քիօշաւորը զաղաղարանքով ու կահաւոր, շէր կրնար առաքել լատանաւորն հետ : Անշուշտ Տիկկան Անդիւկա վերադարձած էր իւր բժշկեալ ինձ հետ : Այս էր հաւանականն, այս էր որչա՞հաւատարմ. և սակայն քանի ընտի անվարէնէ յրանցն եզերքէն դիւայած ժամանաւորը հնուռն լատանաւոր մը կը տեսնէի որ յալուլով դէպք մեզ կուգար, կը հարցնէի նստաբեռք Ալեյն լատանաւորն էր :

Իննէն այնքան ժամանակ էր, մեր ցերեկուան

ուղիւորութիւնն ամառուան օրերու ուղեւորութենէն աւելի կարճ էր, և այնպէս կը կարգադրէինք որ մութը չկոխած գիշը մը հասնէինք, գիշերը հոն անցունելու համար: Սակայն որպիսի և փութացուցինք մեր քայլերն, Տիեզերի մտած ժամանակնիս մութը կոխած էր:

Լիզի հօրաքերով տունն երթալու համար, ջրանցիկ եղբը պէտք էր բռնէինք, որովհետեւ փաթէրէն հօրաքերու այրն, որ ջրանցի պահակն էր, սահանադրանք չըլլ չինուած տան մը մէջ կը բնակէր. ուստի առանց ժամանակ կորուսանելու չուտով կրցինք դանել տունն որ գիւղին ծայրը բարձրաբերձ ծառերով հովանաւորուել գալարաւայրի ուր մէջ էր:

Սերտը տեղափոխել կը տորիէր քանի որ կը մօտեւ նայի այդ տան, որոյ պատուհանը վառարանին բոցերուն ցորգմամբը լուսաւորուած էր, մերթ ընդ մերթ կարծիք ճառապայծմէնք դուրս արձակելով, որք մեր ճանքան կը լուսաւորէին:

Երբոր տանը ջրով հասանք, տեսալ որ դուռն ու պատուհանը գոց էին, բայց պատուհանը վարագոյրը և փնդակափեղի չունենալով, տեսալ որ Լիզ սեղանն նստած էր իւր հօրաքերու ջրով, և անոնց դէմ մարդ մը կեց, կրնալ մեզ դարձուցած, որ անշուշտ իւր հօր փեռայրին էր:

— Ի՞նչ ճաշն, ըսաւ Մաթիա, յորմար ժամանակ եկանք:

Բայց ձեռքովս արդիւնքի դայն առանք [տօսելու միւս ձեռքովս ալ նշան ըրի փաթիկ որ մեր կտեսը կենալ լռիկ]:

Յետոյ կիթնառս ուսէս վար առնչով, պատրաստուեցալ նուագած ել:

— Մ, ցայդաւանուագ, ըսաւ Մաթիա, լաւ մտածեցիր:

— Ո՛ւ, ըսի, ես միայնակ:

Եւ սկսայ նարդիական երգչի նուագել, առանց երգելու, որպէս զի ծայնիս չհասկոյն:

Նուագած ժամանակ Լիզի կը նայէի, մէկէն գը-

խախտ վեր վերցուց, և աչերը փայլատակել սկսան։
Յայտամ սկսալ երգել։
Իսկոյն վար ցատկեց իւր թափուն, և դէպ ի դուռ
վաղեց, հաղիւ ժամանակ ունեցալ կրթառա Մաթիա
տալու։ Լիզ թեւերուս մէջն էր։
Մեղ տունէն ներս մտցուցին, և քաթերին հօրա-
քոյր զին համբուրելէ յետոյ՝ երկու սպաս դրաւ ս-
ղանին վրայ։
Բայց ես աղաչեցի որ երրորդ մ'ալ դնէ։
— Եթէ կ'ուզէք, Ըսի, փոքրիկ ընկեր մ'ալ ունի-
մեր հետ։
Եւ պաճուճապատանքը պայուսակէս հանելով, Լի-
զին քովի աթոռին վրայ դրի։
Այն նայուածքը զոր Լիզ ուզեց ինձ, երբեք չե-
մուցած, և տակաւին կը յիշեմ։

11.

ԺԵՐՈՄ ՊԱՐՊՐԵՆ

Եթէ շուտով փարիզ երթալու հարկադրեալ չիկնէ
երկար ժամանակ կը կենայի Լիզի հետ. շատ բան
ունէինք միմեանց բերել, բայց յոյժ քիչ կրնայինք ըս-
մեր գործածած լեզուով։
Լիզ պիտի պատմեր ինձ Տրեօզի երթալուն պար-
զայինքը, որոնք սէր կապեր էին իւր վրայ հօրա-
քոյրին և հօրեղեակայրը, որ իրենց ծնած հինգ զաւակն
բուն ամենն ալ կորուսած էին. դժբաղդուծիւն մը, և
Նիէվաի մէջ բազմաթիւ ընտանեաց կը պատահի, ու
կանայք իրենց զաւակը թողով՝ փարիզ կ'երթան ստի-
լինելու։ Ուստի իրենց բուն տղէկն պէս կը սիրե-
նու կը ինամէին զիկն։ Թէ Լիզ ինչպէս կեանք կ'ա-
ցուներ իւր հօրաքրոյ տան մէջ, ինչ էին իւր զբո-
ղումներն ու խաղերը. — ձկնորսութիւն, նաւակով պ-
տույտներ, մեծ ծառատառնիւրտ մէջ յըլազպայութիւն-
ներ, որք անոր բովանդակ ժամերը կը գրաւէին, և
բովհետեւ չէր կրնար դպրոց երթալ։

ես այլ պիտի պատմէի իրեն ինչ որ դուրսն ելած էր իրմէ բաժնուելէս ու վեր, թէ ինչպէս մաղապուր էր զայս մտնելէ այն հանդերս մէջ՝ ուր Ալեքսի կ'աշխատէր, և թէ ինչպէս, ստնտուռիս տունը հասած ժաւմանակս իմացայ թէ ընտանիքս զիս կը փնտռէր, որով չէի կցցած երթալ տեսնել զվեթէնէնթ, ինչպէս որ կը փախաբէի։

Աւերորդ է ըսել թէ այս պատմութեանցս մէջ զըլլաւոր տղեն իմ ընտանիքս բռնած էր, իմ հարուստ ընտանիքս, և կրկնեցի լիզի ինչ որ արդէն ըսած էի Մաթիայի, պնդելով մանաւանդ իմ հարստութեան յայտարար վրայ, որ եթէ իրաւուն, ամենս ալ երջանիկ պիտի լինէինք, իւր հայրն, եղբայրներն, և ինք, մանաւանդ ինքն։

Լիզ, որ Մաթիայի կանխահաս փորձառութիւնը չունէր, և, բարիազաղաքար, կարողօրիկ վարժողը դնած չէր, յօժարածս կը հաւատար թէ անոնք որ հարուստ էին, երջանիկ կը լինէին այս աշխարհի մէջ, և թէ հարստութիւնը բժժանք էր, որ՝ ինչպէս դու թական վէպերու մէջ՝ ամսիթապէս կուտար ինչ որ փախաբուէր։ — Միթէ աղբատ լինելուն պատճառաւ չէր որ իւր հայրը բանտ դրուած էր, և ընտանիքը ջրուած թէ՛ ես լինէի հարուստ, թէ՛ ինքը, փոյթ չէր, մի և նոր բան էր, գոնէ արդիւնեղով. ամենս ալ երջանիկ պիտի լինէինք, և այս էր իւր միակ հոգն. ամենս ալ սիտցած, ամենս ալ երջանիկ,

Ոչ միայն ջրվէժին մօտ ժամանակ կ'անցունէինք և կը խօսակցէինք հովերէն գահալիժեալ ջրոց շառաւանձ ժխորի մէջ, այլ և կը ճեմէինք երեքս ի միասին, լիզ, Մաթիա և ես, այսու տակի ճիշդ խօսելով հինգերորդ ի միասին, վասն զի Պ. Գաբի և Օրիորդ պատճառապատեալ ալ ընկերակից էին մեզ։

Գանի մը տարի Վիթրալին հետ, վերին ժամանակներս ալ Մաթիայի հետ շատ երկիրներ պտղած էի, լայց՝ չէի տեսած այն պատիճան հետաքրքրալարժէի (շորտալի)։

